

Практична робота №4 **Конституція Пилипа Орлика**

Мета. Проаналізувати зміст Конституції Пилипа Орлика, визначити устрій Української гетьманської держави, порядок її взаємин із Московською державою, Річчю Посполитою, Швецією. З'ясувати, якою мірою Конституція Пилипа Орлика гарантувала права і вольності правлячого стану та суверенітет Гетьманщини.

Завдання 1. Опрацюйте документ с.169-170. На яких засадах Українська держава мала будувати відносини з визначеними державами: (2 б.)

а) з Московським царством

б) зі Шведським королівством

Завдання 2. Прочитайте Присягу гетьмана П. Орлика (Бендери. 5 квітня 1710 р.) і дайте відповіді на запитання. (2 б.)

«Я, Пилип Орлик, новообраний Запорозького війська гетьман, присягаю Господові Богу, славленому в святій Тройці, на тому, що, будучи обраний, оголошений та виведений на знаменитий уряд гетьманський вільними голосами, за давніми правами та звичаями військовими, за волевиявленням найяснішої королівської величності шведської, протектора нашого... по всіх пунктах незмінно виконувати, милість, вірність і старатливе дбання до Вітчизни, матері нашої, про добро її посполитим, про публічну цілість, про розширення прав та вольностей військових, скільки сили, розуму та способів стане... А всередині Вітчизни не допускати пошкодження правам та вольностям військовим, шкідливі генеральній старшині, полковникам. Обіцяю і по винність беру зберігати до... всього старшого і меншого товариства...»

До яких суспільних верств звертається П. Орлик у промові?

З чим пов'язане таке звернення?

Завдання 3. Прочитайте документ і дайте відповіді на запитання. (3 б.)

«Тому ми, Генеральна Старшина, кошовий отаман та все Військо Запорозьке, домовились і постановили з Ясновельможним гетьманом при елекції його вельможності таке право, яке має бути вічно у Війську Запорозькому збережено: у Вітчизні нашій першість серед радників належить Генеральній Старшині... після них ідуть городові полковники, які будуть пошановані за громадських радників. Крім того, до загальної ради треба вибрати по одній визначній, розсудливій та заслуженій особі від кожного полку. Генеральні радники обираються за згодою гетьмана. З усіма цими генеральними особами, полковниками та генеральними радниками теперішній Ясновельможний гетьман та його наступники повинні будуть радитися про цілісність Вітчизни, її добробут та про всі справи публічні і нічого без їхньої волі своєю владою не розпочинати, не встановлювати і рішень не приймати. Якщо у діях Ясновельможного гетьмана буде помічено щось несумісне з правами та вольностями, шкідливе та некорисне для Вітчизни, тоді Генеральна Старшина, полковники і генеральні радники будуть уповноважені вільними голосами чи приватно або, якщо виникне така необхідність, й публічно на раді висловити Його Вельможності докір щодо порушення прав та вольностей без осудження та найменшої образи високої честі. На ті докори Ясновельможний гетьман не має ображатися та мститися, а навпаки, намагатися виправити неадаптованості»

Хто і яким чином обмежував владу гетьмана згідно Конституції?

Чи можна назвати спосіб управління державою згідно Конституції демократичним?

Поясніть свою думку.

Завдання 4. Оберіть твердження, які стосуються діяльності Пилипа Орлика:

- гетьман України в еміграції
- сприяв об'єднанню українських земель у єдиній державі
- генеральний писар в уряді гетьмана І. Мазепи
- обраний гетьманом на козацькій раді 5 квітня 1710 р. в Бендерах (Молдова)
- підписав Коломацькі статті
- очолив першу українську політичну еміграцію в Західній Європі

Завдання 5. Відредагуйте текст, використовуючи слова (шляхом перетягування) (с.171 завд.3)

влада   податок   гетьман   рада старшин   Генеральна рада

вільні козаки   простолюдини

У Конституції передбачалося, що країною править вибраний _____, який спирається на _____; парламент - _____, покликаний вирішувати найважливіші державні справи. Державними фінансами може розпоряджатися не лише гетьман, а й скарбничий; козацькій старшині забороняється залучати _____ і _____ до різних робіт у своїх господарствах, забирати і силою скуповувати землю. Порушувалося питання про рівномірний розподіл _____ між посполитими, козаками і містянами; заборонялося проїжджим слугам гетьманським зловживати _____, вимагаючи підводи, корму, напоїв. Висловлювалися побажання зберігати повагу до старших, прихильність до молодших, а щодо злочинців — чинити за справедливістю і законом.

Завдання 6. Підпишіть портрети гетьманів (шляхом перетягування)

Богдан Хмельницький   Іван Мазепа   Пилип Орлик

Завдання 7. Використовуючи інтернет-сервіси, поясніть, як вшановується пам'ять Пилипа Орлика (пам'ятники, вулиці тощо) (2 б.)